

міжвузівської науково-практичної конференції «Іншомовна підготовка працівників ОВС та фахівців із права» (НАВС), 2013. -С. 112-114.

4. Bierwisch V. Semantics // New Horizons in Linguistics, - London: Penguin Books, 1972. -Р. 166-184.

Теслик Н.М., психолог ВКЗ Сумської філії Харківського національного університету внутрішніх справ, кандидат психологічних наук

ПРОФЕСІЙНО-ПРАВОВА СВІДОМІСТЬ КУРСАНТІВ ТА СТУДЕНТІВ ВНЗ МВС ЯК ЕЛЕМЕНТ ГОТОВНОСТІ ДО СТРЕСОВИХ УМОВ ПРАЦІ

Психологічна підготовка до професійної діяльності правника, зокрема, курсантів і студентів ВНЗ МВС, вимагає урахування багатьох аспектів реалізації службових обов'язків. Особливо актуалізують це твердження сучасні події в Україні, висока потреба до особистісної готовності діяти в тяжких, непередбачуваних ситуаціях. Таку готовність підтримує достатній рівень сформованості професійно-правової свідомості особистості, як інтеріорізованої складної системи професійно-правових ставлень, переконань, установок та мотивів, що детермінує правозастосовну активність працівника органів внутрішніх справ.

Формування професійного рівня правосвідомості відзначається, як зауважує П.П.Баранов, наявністю специфічних факторів: наділення особливими повноваженнями, що визначають високу індивідуальну відповідальність, висока конфліктогенність професійного середовища, зіткнення із протиправними явищами, які у сукупності є стресоутворюючими чинниками професійної діяльності правоохоронця [3, с. 158]. На особисте ставлення до професійної

діяльності курсанта-правознавця неодмінно впливає суспільна оцінка правоохоронних органів.

До стресогенних, екстремальних умов діяльності працівників ОВС відносяться також дефіцит часу для прийняття рішення, домінування емоцій негативного знаку, підвищена особиста відповідальність, надмірна соціалізованість професії тощо. Л.І. Мороз зазначає, що основа юридичної діяльності двоєдина: базується на соціальній взаємодії і реалізується у межах правовідносин, забезпечується правовими нормами [2, с. 50]. Будь-яка юридична діяльність по суті має публічний, суспільний характер, що вимагає розвинутого самоконтролю та уміння передбачати наслідки власних дій. Наділення особистості повноваженнями застосування державного примусу детермінує необхідність глибинного переконання у непорушності вимог закону з метою запобігання владних зловживань.

Безумовно, у сучасних українських реаліях на перший план серед стресогенних умов виконання службових повноважень виступають можливість участі у військових діях. У рамках формування професійно-правової свідомості індивіда відбувається подолання протиріч між сутністю різнопланових суспільних норм. Так, правові норми не є ідентичні моральним, релігійним чи іншим, які інтеріорізуються особистістю на більш ранніх стадіях онтогенезу – переважно у дитячому чи підлітковому віці. Невідповідність тих чи інших аспектів тлумачення нормативної поведінки з точки зору права та традиційних має тенденцію до провокування когнітивного дисонансу, що вимагає узгодження особистістю попереднього досвіду та нових знань.

Внутрішній конфлікт може розвиватися на будь-якому етапі діяльності правника, проте з найвищою високу вірогідністю – у період активного здобуття юридичних знань, професійної освіти. Так, становлення особистості професіонала у стінах ВНЗ МВС вимагає формування готовності до Так, працівнику ОВС, який може бути залучений до виконання

професійних завдань в зоні АТО, що має великий стаж службової діяльності і родом походить із тимчасово неконтрольованих територій, безумовно, потрібна внутрішня робота для узгодження чіткої внутрішньої позиції. З цим регіоном у нього пов'язані особистісно значимі переживання, можуть проживати сім'я та інші члени його референтної групи. Проте особистий попередній досвід, оточення бойових побратимів сприятимуть внутрішній орієнтації особистості. Курсанту чи студенту ВНЗ МВС у аналогічній ситуації для здобуття внутрішньої впевненості може з більшою ймовірністю знадобитися професійна психологічна підтримка.

Професійно-правова свідомість працівників ОВС є основним інструментом професійної діяльності, характеризується особливими умовами, середовищем, засобами і методами формування. Сутність проявів цієї системи відображається у професіографічному описі юридичної діяльності, яка, будучи складним інтелектуально-практичним типом праці, визначає низку необхідних для професійної реалізації соціально-психологічних, психофізіологічних і особистісних властивостей правника. Побудова психограми діяльності органів внутрішніх справ, на думку В.І. Барка, Ю.Б. Ірхіна та інших відомих дослідників, вимагає включення до переліку професійно важливих якостей фахівця свідомого ставлення до правової системи, високий рівень обізнаності та прийняття юридичних норм, домінанту правомірної поведінки [1, с. 5].

Загалом на етапі підготовки курсантів і студентів ВНЗ МВС йдеться про розвиток особистісної готовності майбутнього офіцера ОВС України до переживання та реадаптації після стресових та дистресових станів. Професійно-правова свідомість працівників органів внутрішніх справ через усвідомлення чіткої власної позиції, її внутрішнє схвалення виступає дієвим засобом профілактики тяжких постстресових станів. Професійно-правова свідомість особистості передбачає сформованість мотивів правомірної поведінки, солідарності із

правовими нормами, орієнтацію на дотримання та захист законності. Через регулятивну функцію професійно-правової свідомості особистості забезпечується зв'язок когнітивних актів та емоційних процесів із вольовими, готовність до правомірної активності особистості у правовій сфері.

Список використаних джерел

1. Барко В.І. Професіографічний опис основних видів діяльності в органах внутрішніх справ України : практ. посіб. / В.І. Барко, Ю.Б. Ірхін, Т.В. Нешерет, О.В. Шаповалов. – К. : Київський нац. ун-т внутр. справ, ДП «Друкарня МВС», 2007. – 100 с.

2. Мороз Л.І. Професійно-психологічний тренінг : підручн. / Л.І. Мороз., С.І. Яковенко. – К. : ПАЛИВОДА А.В., 2011. – 252 с.

3. Темченко В.І. Формування професійної правосвідомості співробітників міліції (проблеми теорії і практики) / В.І. Темченко ; Національна академія внутрішніх справ України. – К. : НАВСУ, ДС «Авангард», 2001. – 188 с.

Шелег Л.С., здобувач кафедри
юридичної психології НАВС

ОСОБЛИВОСТІ ОСОБИСТОСТІ ПРАЦІВНИКІВ ОРГАНІВ ВНУТРІШНІХ СПРАВ, СХИЛЬНИХ ДО ПСИХОСОМАТИЧНИХ РОЗЛАДІВ

Безумовно, що попри бурхливі соціально-політичні та економічні перетворення останніх років в Україні, служба психологічного забезпечення оперативно-службової діяльності органів внутрішніх справ (далі – ОВС) набула організаційного визначення і, в цілому, вирішує покладені на неї завдання. Можна констатувати факт, що з моменту її створення напрацьований достатній науково-методичний інструментарій для залучення спеціальних психологічних знань до всіх